

RS, Ministrstvo za kulturo
Maistrova ulica 10

1000 Ljubljana

Številka: 35102-0337/2016 - 17

Datum: 5. 10. 2018

Zadeva: Mnenje o pomenu Trubarjeve domačije na Rašici s stališča nepremične kulturne dediščine

Spoštovani,

posredovali ste nam pismo akademskega slikarja Jožeta Cente in nas prosili, naj ponovno preverimo, če nova dejstva o nastanku in načinu financiranja ureditve Trubarjeve domačije po odprtju v 80. letih 20. stoletja vplivajo na valorizacijo kulturnega spomenika. Ob pregledu nove dokumentacije Zavod za varstvo kulturne dediščine RS, Območna enota Ljubljana, Tržaška 4, 1000 Ljubljana, ugotavlja, da ne gre za nova dejstva niti ta ne morejo vplivati na valorizacijo spomeniškega območja s stališča materialne kulturne dediščine.

Nesporno dejstvo je, da je bil Primož Trubar rojen na Rašici, vendar na Rašici razen znanih lokacij, povezanih z njegovim življenjem, ni ohranjenih drugih materialnih preostankov iz časa njegovega življenja v povezavi z njim. Zato na Rašici, gledano zgolj s stališča varstva nepremične kulturne dediščine, če govorimo o zidovih in konkretnih objektih iz 16. stoletja, spomeniškega območja, ki bi avtentično ponazarjal Trubarjev čas, ne moremo prezentirati.

Zato pa je lahko Rašica mesto oz. prostor ohranjanja Trubarjevega izročila. V tem smislu bi lahko govorili o ohranjanju izročila, za katerega skrbi lokalna skupnost, kar pa sodi predvsem na področje varovanja nesnovne kulturne dediščine. Rašica kot mesto ohranjanja Trubarjevega izročila pa ni pomembna le lokalno, temveč že sedaj izkazuje obeleževanje tega izročila na ravni države: Rašica je rojstni kraj izjemno pomembne osebnosti slovenske zgodovine, ki bi jo poleg objektov, ki v Rašici že obstajajo in so simbolno povezani s Trubarjevim življenjem, lahko obeleževale tudi Trubarjeve poti in drugačni načini podoživljanja in predstavljanja izročila. V tem pogledu bi lahko bil pomemben del spominskega obeleževanja Trubarjevega izročila tudi spomenik na Rašici, posvečen prvi tiskani knjigi v slovenščini. Spomenik, delo arhitekta Vinka Glanza, je bil postavljen ob 400. letnici izida prve knjige v slovenskem jeziku. Prav tako pomembna je tudi postavitve Trubarjeve spominske sobe na tako imenovani Trubarjevi domačiji, ki nazorno kaže postaje v njegovem življenju. Ta spominska postavitve je bila postavljena ob 400. letnici smrti Primoža Trubarja 1986. Zasnova razstave je združila vrsto pomembnih kulturnih ustvarjalcev tistega časa, saj so jo pripravili: dr. Jaro Dolar, akademski slikarji Veljko Toman (poslikava), Tomaž Perko in Vojko Klančar (zasnova poslikav vitražnih stekel), akademski kipar Drago Tršar ter arhitekt Marjan Loboda.

Stavbe nekdanje Temkove domačije iz 19. stoletja, ki je bila po spletu okoliščin v 80. letih preteklega stoletja izbrana za spominsko območje Primoža Trubarja na Rašici in preimenovana v Trubarjevo domačijo, lahko vsebinsko dopolnjujejo prezentacijo spominskega območja pomembne slovenske

zgodovinske osebnosti in omogočajo izvajanje rednih aktivnosti lokalne skupnosti oz. pristojne organizacije za ohranjanje Trubarjevega izročila ter s tem povezujejo čas, v katerem je živel Primož Trubar, s sodobnim časom.

Z razglasitvijo Trubarjevega izročila (kulturnega prostora) na Rašici za spomenik državnega pomena, ki bi vključevala tako nesnovno kulturno dediščino kot tudi spominsko sobo in spomenik prvi tiskani knjigi v slovenskem jeziku, se s stališča varstva nepremične kulturne dediščine, ZVKDS, OE Ljubljana, strinja.

Lep pozdrav!

Pripravila:

Andreja Bahar Muršič
univ.dipl. etnologinja
konservatorska svetovalka

Vodja OE Ljubljana:

Boris Vičič
univ.dipl. arheolog
konservatorski svetovalec